

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА
ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА**

Конституційне право України

Навчально-методична розробка

УЖГОРОД - 2026

Бисага Ю.М., Бисага Ю.Ю., Бєлов Д.М., Бєлова М.В., Берч В.В., Продан В.І.
Конституційне право України. Навчально-методична розробка 2026-2027 н.р. Ужгород, 2026. 72 с.

Бисага Ю.М. доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Бисага Ю.Ю. кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Бєлов Д.М. доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Бєлова М.В. доктор юридичних наук, професор, професорка кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Берч В.В. доктор юридичних наук, доцент, професорка кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Продан В.І. доктор філософії у галузі права, ст. викладачка кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»;

Відповідальний за випуск:

Бисага Ю.М., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «УжНУ».

Затверджено на засіданні кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 1 від 01 вересня 2026 року.

Рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної комісії юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 1 від 31.08.2026 року.

*Учітєся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтєсь,
Й свого не цурайтєсь...*

Т.Г. Шевченко

**З побажанням Вам творчого натхнення, успіхів у
навчанні, міцного здоров'я, мудрості та Божої благодаті
для Вас та Ваших родин**

01.09.2026 р.

Кафедра конституційного права
та порівняльного правознавства

МИР ВСІМ НАМ!

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	6
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	7
3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни.....	9
4. Очікувані результати навчання.....	11
5. Зміст програми.....	12
6. Тематичний план лекцій з дисципліни.....	13
7. Тематичний план семінарських занять з дисципліни.....	19
8. Примірний перелік питань для підсумкового контролю.....	26
9. Вимоги до написання контрольної роботи.....	31
10. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	40
11. Перелік рекомендованих нормативно-правових актів та іншої літератури.....	45

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У правовій системі цивілізованих держав Конституція відіграє особливу роль, якою не володіє ні один інший правовий акт. Сфера конституційного впливу носить всеохоплюючий характер. Цілком справедливим є те, що вона, як джерело права, є основою підвалиною Конституційного права. Конституційне право в силу об'єктивних обставин є імперативною галуззю права. Ця виключна роль конституційного права випливає з того, що воно: а) складає сукупність правових норм, які закріплюють та регулюють відносини, котрі є базовими засадами суспільної системи; б) визначає критерії та цінності конституційного ладу України; в) з допомогою спеціально-правової процедури наповнює змістом статус людини і громадянина; г) обумовлює форми та зміст безпосередньої та представницької демократії, наголошуючи при цьому, що джерелом влади є народ; д) впорядковано визначає систему органів державної влади та місцевого самоврядування.

Вважаємо за вкрай необхідне звернути увагу на наступне:

- конституційне право України є провідною галуззю права;
- у структурі юридичного факультету УжНУ функціонує така навчально-наукова структурна одиниця як кафедра конституційного права та порівняльного правознавства;
- на юридичному факультеті Конституційне право України читається на 1 курсі впродовж двох семестрів;
- в процесі вивчення даної дисципліни студенти готують та захищають курсові роботи;
- конституційне право України для випускників факультету є державним іспитом.

Кафедра здійснює підготовку магістрів, має постійно діючу аспірантуру по спеціальності “Конституційне право”. Дана дисципліна викладається на 1 курсі впродовж двох семестрів і завершується складанням іспиту.

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційне право України» є:

- допомогти студентам в опануванні системою знань з Конституційного права України;
- акцентувати увагу студентів на складних теоретичних та практичних проблемах конституційного будівництва, а у зв'язку з цим запропонувати їм знайти шляхи та методи їх розв'язання;
- на основі конкретно-предметного матеріалу сприяти виробленню навиків аналітичного мислення у студентів;
- на практичних заняттях виробити у студентів вміння тлумачити нормативно-правові акти;
- сприяти еволюційному засвоєнню студентами основ методики нормотворчого процесу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Конституційне право України» є:

1. з'ясування як загальних цінностей Конституційного права, так і важливих його складових (інститутів);
2. творче засвоєння найбільш важливого джерела Конституційного права – Конституції України та інших джерел.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність і готовність особи розв'язувати задачі і проблеми у галузі конституційного права України із поглибленим рівнем знань та вмінь, достатніх для вирішення проблемних професійних завдань із застосуванням конституційно-правових доктрин та принципів.

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК – 1);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК – 2);

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-3);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК-7);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-11);
- здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК-12);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК-13);
- цінування та повага різноманітності і мультикультурності (ЗК-14).

Фахові компетентності:

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (ФК – 1);
- знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів (ФК-2);
- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК – 3);
- знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини (ФК – 4);
- здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (ФК – 7);

- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (ФК – 8);
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (ФК –11);
- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції (ФК –12);
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності (ФК –13);
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (ФК –16).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Конституційне право України**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1 Історія та культура України

ОК 5 Теорія держави і права (в тому числі курсова робота)

ОК 7 Історія держави і права України

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Конституційне право України**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.	ПРН 1

Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання	ПРН 2
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел	ПРН 3
Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	ПРН 4
Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю	ПРН 5
Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему	ПРН 6
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами, як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію	ПРН 10
Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності	ПРН 14
Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних	ПРН 15
Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи	ПРН 17
Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи	ПРН 18
Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права	ПРН 19
Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів	ПРН 20
Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки	ПРН 21

5. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Найменування Показників очна / заочна	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма Навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4/8	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120/240	1	1
	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4,2 аудиторних – 72 / 162 самостійної роботи – 48 / 114	1,2	1,2
	Лекції:	
	70	30
	Практичні (семінарські):	
	62	18
Вид підсумкового контролю: 1-й семестр – залік 2-й семестр – іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	48	114

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1. Конституційне право як галузь національного права України

(6 год.)

1. Поняття, предмет та метод конституційного права.
2. Конституційно-правові норми: зміст, структура та класифікація.
3. Конституційно-правові інститути. Система конституційного права.
4. Конституційно-правові відносини.
5. Джерела конституційного права України.
6. Місце конституційного права у національній правовій системі.

Тема № 2. Конституційний лад України (4 год.)

1. Поняття та сутність конституційного ладу.
2. Принципи конституційного ладу України.
3. Гарантії конституційного ладу України.

Тема № 3. Конституція України – головне джерело конституційного права

України (6 год.)

1. Конституція: поняття та сутність. Умови та причини появи перших конституцій.
2. Форма, зміст та структура Конституції України 28 червня 1996 року.
3. Сфера функціонального призначення та юридичні властивості Основного Закону України.
4. Процедура внесення змін до Конституції України.
5. Правова охорона Конституції України.
6. Тлумачення Конституції України.

Тема 4. Конституційно-правовий статус людини та громадянина (4 год.)

1. Поняття, зміст та структура конституційно-правового статусу людини і громадянина. Концепції правового статусу.

2. Громадянство як елемент правового статусу особи.
3. Принципи громадянства України.
4. Належність до громадянства України, набуття та припинення громадянства України.

Тема 5. Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні (6 год.)

1. Засади конституційно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
2. Особливості відповідальності іноземців та осіб без громадянства в Україні.
3. Правовий статус біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні.
4. Гарантії прав внутрішньо переміщених осіб.
5. Правове регулювання міграції в Україні.

Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина (6 год.)

1. Поняття та система основних прав і свобод людини та громадянина.
2. Покоління прав людини. Основні концепції прав людини.
3. Структура прав людини: носії, адресати, предмет.
4. Права людини в умовах особливих правових режимів.
5. Міжнародно-правові засади прав людини.
6. Національний механізм гарантування та реалізації прав і свобод людини і громадянина.
7. Міжнародний механізм гарантування та реалізації прав і свобод людини і громадянина.
8. Поняття та класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки громадян України.

Тема 7. Виборча система України (4 год.)

1. Вибори як форма безпосередньої демократії. Виборче право.

2. Основні принципи виборів.
3. Види виборів.
4. Поняття та класифікація виборчих систем.
5. Історія розвитку виборчої системи в Україні.
6. Загальна характеристика виборчої системи України.
7. Стадії виборчого процесу в Україні.

Тема 8. Конституційно-правове регулювання референдуму в Україні (2 год.)

1. Поняття, види та принципи референдумів.
2. Становлення інституту референдуму в Україні.

Тема 9. Верховна Рада України – парламент України (6 год.)

1. Парламент та парламентаризм. Становлення парламентаризму в Україні.
2. Поняття парламенту, його правова природа та місце в системі державних органів.
 - 2.1. Верховна Рада України – представницький орган.
 - 2.2. Верховна Рада України – законодавчий орган.
 - 2.3. Верховна Рада України – контрольний орган.
 - 2.4. Верховна Рада України – державотворчий (установчий) орган.
3. Верховна Рада України: склад, структура.
 - 3.1. Парламентська фракція.
 - 3.2. Голова Верховної Ради України. Перший заступник і заступник Голови Верховної Ради України.
 - 3.3. Комітети Верховної Ради України (профільні комітети).
 - 3.4. Тимчасові спеціальні комісії та тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України.
4. Функції та повноваження Верховної Ради України.
5. Законодавчий процес та інші парламентські процедури.

Тема 10. Конституційно-правовий статус народного депутата України (4 год.)

1. Конституційно-правовий статус народного депутата України: загальна характеристика.
2. Форми діяльності та повноваження народного депутата України.
3. Дострокове припинення депутатських повноважень.
4. Відповідальність депутата.
5. Основні гарантії депутатської діяльності.

Тема 11. Конституційно-правовий статус Президента України (4 год.)

1. Інститут глави держави в світі: історія становлення та розвитку.
2. Місце та роль Президента України в системі органів державної влади.
3. Президент України – Голова Ради національної безпеки і оборони України.
4. Президент України – Верховний головнокомандувач Збройних Сил України.
5. Повноваження Президента України. Дострокове припинення повноважень Президента України.
6. Інститут представника президента.
 - 6.1. Постійний представник Президента України у Верховній Раді України.
 - 6.2. Постійний представник Президента України у Кабінеті Міністрів України.
 - 6.3. Представник Президента України у Конституційному Суді України.

Тема 12. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади (4 год.)

1. Поняття органів виконавчої влади та їх система.
2. Елементи конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України.
3. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з іншими державними органами.
4. Взаємодія Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями.

Тема 13. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні (4 год.)

1. Роль і місце суду в системі органів державної влади.
2. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя.
3. Функціональне призначення органів прокуратури в механізмі забезпечення конституційної безпеки.
4. Загальні засади функціонування інституту адвокатури в Україні.

Тема 14. Територіальний устрій України (4 год.)

1. Поняття територіального устрою України, його форма. Система адміністративно-територіального устрою України.
2. Правовий статус адміністративно-територіальних одиниць. Спеціальний статус міст Києва та Севастополя.
3. Поняття та види автономії. Автономія як конституційно-правова категорія.
4. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим.
 - 4.1. Конституція Автономної Республіки Крим.
 - 4.2. Верховна Рада Автономної Республіки Крим.
 - 4.3. Рада Міністрів Автономної Республіки Крим.
5. Конституційно-правові проблеми окупації Автономної Республіки Крим. Особливості вирішення питання відновлення конституційного статусу Автономної Республіки Крим.

Тема 15. Місцеве самоврядування (2 год.)

1. Концепція місцевого самоврядування в Конституції України.
2. Поняття системи місцевого самоврядування та її елементи.
3. Порядок формування органів місцевого самоврядування в Україні.
4. Основні повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 16. Конституційний Суд України (4 год.)

1. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.
2. Порядок формування Конституційного Суду України, його структура та склад.
3. Функції та повноваження Конституційного Суду України.
4. Форми звернення до Конституційного Суду України.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

I семестр

Тема № 1. Конституційне право як галузь національного права України (4 год.)

1. Поняття, предмет та метод конституційного права.
2. Конституційно-правові норми: зміст, структура та класифікація.
3. Конституційно-правові інститути. Система конституційного права.
4. Конституційно-правові відносини.
5. Джерела конституційного права України.
6. Місце конституційного права у національній правовій системі.

Тема № 2. Конституційний лад України (4 год.)

1. Поняття та сутність конституційного ладу.
2. Принципи конституційного ладу України.
3. Гарантії конституційного ладу України.

Тема № 3. Конституція України – головне джерело конституційного права України (6 год.)

1. Конституція: поняття та сутність. Умови та причини появи перших конституцій.
2. Форма, зміст та структура Конституції України 28 червня 1996 року.
3. Сфера функціонального призначення та юридичні властивості Основного Закону України.
4. Процедура внесення змін до Конституції України.
5. Правова охорона Конституції України.
6. Види юридичного тлумачення Конституції України.

Тема 4. Конституційно-правовий статус людини та громадянина (6 год.)

- 1.Поняття, зміст та структура конституційно-правового статусу людини і громадянина. Концепції правового статусу.
- 2.Громадянство (підданство) як елемент правового статусу особи.
- 3.Принципи громадянства України.
- 4.Належність до громадянства України, набуття та припинення громадянства України.

Тема 5. Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні (4 год.)

1. Засади конституційно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
2. Особливості відповідальності іноземців та осіб без громадянства в Україні.
3. Конституційно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні.
4. Конституційно-правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні.
- 5.Гарантії прав внутрішньо переміщених осіб.
6. Правове регулювання міграції в Україні.

Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина (4 год.)

1. Поняття та система основних прав і свобод людини та громадянина.
2. Покоління прав людини. Основні концепції прав людини.
3. Структура прав людини: носії, адресати, предмет.
4. Права людини в умовах особливих правових режимів.
5. Національний механізм гарантування та реалізації прав і свобод людини і громадянина.
7. Міжнародний механізм гарантування та реалізації прав і свобод людини і громадянина.
- 8.Поняття та класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки громадян України.

Тема 7. Виборча система України (2 год.)

- 1.Вибори як форма безпосередньої демократії. Виборче право.
- 2.Основні принципи виборів.
3. Види виборів.
- 4.Поняття та класифікація виборчих систем.
5. Історія розвитку виборчої системи в Україні.
6. Загальна характеристика Виборчого Кодексу України.
- 7.Стадії виборчого процесу в Україні.

Тема 8. Конституційно-правове регулювання референдуму в Україні (2 год.)

1. Загальна характеристика референдуму як форми прямого народовладдя.
2. Становлення інституту референдуму в Україні.
3. Загальнодержавний (всеукраїнський) референдум: поняття, предмет, принципи, суб'єкти.
4. Місцеві референдуми в Україні.
5. Світова практика щодо організації референдного процесу.

Тема 9. Конституційно-правові засади організації державної влади (2 год.)

- 1.Форма держави як інститут конституційного права.
- 2.Поняття та ознаки органів державної влади.
3. Засади організації та діяльності органів державної влади.
- 4.Система державно-владних органів в Україні.

II семестр

Тема 10. Верховна Рада України – парламент України (4 год.)

- 1.Парламент та парламентаризм. Становлення парламентаризму в Україні.
- 2.Поняття парламенту, його правова природа та місце в системі державних органів.

- 3.1.Верховна Рада України – представницький орган.
- 3.2.Верховна Рада України – законодавчий орган.
- 3.3.Верховна Рада України – контрольний орган.
- 3.4.Верховна Рада України – державотворчий (установчий) орган.
- 4.Верховна Рада України: склад, структура.
- 4.1.Парламентська фракція.
- 4.2.Голова Верховної Ради України. Перший заступник і заступник Голови Верховної Ради України.
- 4.3.Комітети Верховної Ради України (профільні комітети).
- 4.5.Тимчасові спеціальні комісії та тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України.
- 5.Функції та повноваження Верховної Ради України.
- 6.Законодавчий процес та інші парламентські процедури.

Тема 11. Конституційно-правовий статус народного депутата України

(2 год.)

- 1.Конституційно-правовий статус народного депутата України: загальна характеристика.
- 2.Форми діяльності та повноваження народного депутата України.
- 3.Дострокове припинення депутатських повноважень.
- 4.Відповідальність депутата.
- 5.Основні гарантії депутатської діяльності.

Тема 12. Конституційно-правовий статус Президента України (4 год.)

- 1. Інститут глави держави в світі: історія становлення та розвитку.
- 2. Місце та роль Президента України в системі органів державної влади.
- 3. Повноваження Президента України.
- 4.Дострокове припинення повноважень Президента України.
- 5. Інститут представника президента.
- 5.1.Постійний представник Президента України у Верховній Раді України.

5.2. Постійний представник Президента України у Кабінеті Міністрів України.

5.3. Представник Президента України у Конституційному Суді України.

Тема 13. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади

(4 год.)

1. Поняття органів виконавчої влади та їх роль у механізмі стримувань та противаг.

2. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України.

3. Основні завдання, повноваження та принципи діяльності Кабінету Міністрів України.

4. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України.

5. Складення повноважень та відставка Кабінету Міністрів України.

6. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з іншими державними органами.

7. Взаємодія Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями.

8. Система центральних органів виконавчої влади України: загальна характеристика.

8.1. Міністерства України. Конституційно-правовий статус міністра.

8.2. Інші центральні органи виконавчої влади.

8.3. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Тема 14. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні

(2 год.)

1. Роль і місце суду в системі органів державної влади.

2. Система судоустрою України.

3. Основні принципи здійснення судочинства.

4. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя.

5. Функціональне призначення органів прокуратури в механізмі забезпечення конституційної безпеки.
6. Загальні засади функціонування інституту адвокатури в Україні.

Тема 15. Територіальний устрій України (4 год.)

1. Поняття територіального устрою України, його форма. Система адміністративно-територіального устрою України.
2. Правовий статус адміністративно-територіальних одиниць. Спеціальний статус міст Києва та Севастополя.
3. Поняття та види автономії. Автономія як конституційно-правова категорія.
4. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.
5. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим. Конституційно-правові проблеми окупації Автономної Республіки Крим.
6. Конституція Автономної Республіки Крим.
 - 6.1. Верховна Рада Автономної Республіки Крим.
 - 6.2. Рада Міністрів Автономної Республіки Крим.
7. Особливості вирішення питання відновлення конституційного статусу Автономної Республіки Крим.

Тема 16. Місцеве самоврядування (4 год.)

1. Концепція місцевого самоврядування в Конституції України.
2. Поняття системи місцевого самоврядування та її елементи.
3. Порядок формування органів місцевого самоврядування в Україні.
4. Основні повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
5. Європейські стандарти місцевого самоврядування.

Тема 17. Конституційний Суд України (4 год.)

1. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.

2. Порядок формування Конституційного Суду України, структура та склад.
3. Особливості правового статусу судді Конституційного Суду України.
4. Функції та повноваження Конституційного Суду України.
5. Форми звернення до Конституційного Суду України.
6. Акти Конституційного Суду України: поняття, різновиди, особливості.

8. ПРИМІРНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, предмет та метод конституційного права.
2. Конституційно-правові норми: зміст, структура та класифікація.
3. Конституційно-правові інститути. Система конституційного права.
4. Конституційно-правові відносини.
5. Джерела конституційного права України.
6. Місце конституційного права у національній правовій системі.
7. Поняття та сутність конституційного ладу.
8. Принципи конституційного ладу України.
9. Гарантії конституційного ладу України.
10. Конституція: поняття та сутність.
11. Умови та причини появи перших конституцій.
12. Форма, зміст та структура Конституції України 28 червня 1996 року.
13. Сфера функціонального призначення та юридичні властивості Основного Закону України.
14. Процедура внесення змін до Конституції України.
15. Правова охорона Конституції України.
16. Види юридичного тлумачення Конституції України.
17. Поняття, зміст та структура конституційно-правового статусу людини і громадянина. Концепції правового статусу.
18. Громадянство (підданство) як елемент правового статусу особи.
19. Принципи громадянства України.
20. Належність до громадянства України, набуття та припинення громадянства України.
21. Засади конституційно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
22. Особливості відповідальності іноземців та осіб без громадянства в Україні.
23. Конституційно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні.

24. Конституційно-правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні.
25. Гарантії прав внутрішньо переміщених осіб.
26. Правове регулювання міграції в Україні.
27. Поняття та система основних прав і свобод людини та громадянина.
28. Покоління прав людини.
29. Основні концепції прав людини.
30. Структура прав людини: носії, адресати, предмет.
31. Права людини в умовах особливих правових режимів.
32. Національний механізм гарантування та реалізації прав і свобод людини і громадянина.
33. Міжнародний механізм гарантування та реалізації прав і свобод людини і громадянина.
34. Поняття та класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки громадян України.
35. Вибори як форма безпосередньої демократії. Виборче право.
36. Основні принципи виборів.
37. Види виборів.
38. Поняття та класифікація виборчих систем.
39. Історія розвитку виборчої системи в Україні.
40. Загальна характеристика Виборчого Кодексу України.
41. Стадії виборчого процесу в Україні.
42. Загальна характеристика референдуму як форми прямого народовладдя.
43. Становлення інституту референдуму в Україні.
44. Загальнодержавний (всеукраїнський) референдум: поняття, предмет, принципи, суб'єкти.
45. Місцеві референдуми в Україні.
46. Світова практика щодо організації референдного процесу.
47. Форма держави як інститут конституційного права.
48. Поняття та ознаки органів державної влади.
49. Засади організації та діяльності органів державної влади.

50. Система державно-владних органів в Україні.
51. Парламент та парламентаризм. Становлення парламентаризму в Україні.
52. Поняття парламенту, його правова природа та місце в системі державних органів.
53. Верховна Рада України – представницький орган.
54. Верховна Рада України – законодавчий орган.
55. Верховна Рада України – контрольний орган.
56. Верховна Рада України – державотворчий (установчий) орган.
57. Верховна Рада України: склад, структура.
58. Парламентська фракція.
59. Голова Верховної Ради України. Перший заступник і заступник Голови Верховної Ради України.
60. Комітети Верховної Ради України (профільні комітети).
61. Тимчасові спеціальні комісії та тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України.
62. Функції та повноваження Верховної Ради України.
63. Законодавчий процес та інші парламентські процедури.
64. Конституційно-правовий статус народного депутата України: загальна характеристика.
65. Форми діяльності та повноваження народного депутата України.
66. Дострокове припинення депутатських повноважень.
67. Відповідальність депутата.
68. Основні гарантії депутатської діяльності.
69. Інститут глави держави в світі: історія становлення та розвитку.
70. Місце та роль Президента України в системі органів державної влади.
71. Повноваження Президента України.
72. Дострокове припинення повноважень Президента України.
73. Інститут представника президента.
74. Постійний представник Президента України у Верховній Раді України.
75. Постійний представник Президента України у Кабінеті Міністрів України.

- 76.Представник Президента України у Конституційному Суді України.
- 77.Поняття органів виконавчої влади та їх роль у механізмі стримувань та противаг.
- 78.Загальна характеристика конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України.
- 79.Основні завдання, повноваження та принципи діяльності Кабінету Міністрів України.
80. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України.
- 81.Складення повноважень та відставка Кабінету Міністрів України.
- 82.Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з іншими державними органами.
- 83.Взаємодія Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями.
84. Система центральних органів виконавчої влади України: загальна характеристика.
- 85.Міністерства України. Конституційно-правовий статус міністра.
- 86.Інші центральні органи виконавчої влади.
- 87.Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.
88. Роль і місце суду в системі органів державної влади.
- 89.Система судоустрою України.
90. Основні принципи здійснення судочинства.
91. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя.
- 92.Функціональне призначення органів прокуратури в механізмі забезпечення конституційної безпеки.
93. Загальні засади функціонування інституту адвокатури в Україні.
- 94.Поняття територіального устрою України, його форма. Система адміністративно-територіального устрою України.
- 95.Правовий статус адміністративно-територіальних одиниць.
96. Спеціальний статус міст Києва та Севастополя.
- 97.Поняття та види автономії. Автономія як конституційно-правова категорія.

- 98.Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.
- 99.Загальна характеристика конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим. Конституційно-правові проблеми окупації Автономної Республіки Крим.
100. Конституція Автономної Республіки Крим.
- 101.Верховна Рада Автономної Республіки Крим.
- 102.Рада Міністрів Автономної Республіки Крим.
- 103.Особливості вирішення питання відновлення конституційного статусу Автономної Республіки Крим.
- 104.Концепція місцевого самоврядування в Конституції України.
105. Поняття системи місцевого самоврядування та її елементи.
- 106.Порядок формування органів місцевого самоврядування в Україні.
- 107.Основні повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
108. Європейські стандарти місцевого самоврядування.
109. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.
110. Порядок формування Конституційного Суду України, структура та склад.
111. Особливості правового статусу судді Конституційного Суду України.
- 112.Функції та повноваження Конституційного Суду України.
- 113.Форми звернення до Конституційного Суду України.
- 114.Акти Конституційного Суду України: поняття, різновиди, особливості.

9. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Письмова контрольна робота з дисципліни «Конституційне право України» являє собою однією з форм поточної перевірки рівня засвоєння студентами заочної форми навчання знань з дисципліни, вмінь опрацювання джерел галузі та науки конституційного права, тлумачення норм та принципів конституційного права, їх застосування.

Контрольна робота включає в себе два завдання: *перше* завдання передбачає розкриття суті контрольного питання; *друге* завдання вимагає від студента надати визначення переліку термінів по дисципліні.

У процесі виконання **першого завдання** студент повинен надати розгорнуту відповідь на теоретичні питання. Думки з теми повинні бути викладені грамотно та логічно. Вітається науковий стиль виконання контрольної роботи.

Вимоги до оформлення контрольної роботи

Контрольна робота виконується письмово (рукописно) на аркушах формату А4. Використання комп'ютеру для друкування контрольної роботи не допускається.

Об'єм письмової роботи для виконання першого завдання складає 8-10 сторінок А4.

Загальна кількість джерел повинна складати не менше 5.

Текст повинен супроводжуватися посиланням на використані джерела.

Сторінки контрольної роботи слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту роботи. Номер сторінки проставляється в центрі нижньої частини листа без крапки. Відлік нумерації сторінок контрольної роботи починається з титульного аркуша, номер 1 сторінки на титульному аркуші не проставляється. Нумерація роботи закінчується на останньому аркуші списку літератури, на якому автором роботи ставиться дата написання роботи і підпис без розшифровки прізвища.

Кожна сторінка роботи повинна мати поля: верхнє - 20 мм, нижнє - 20 мм; праве - 10 мм; лівє - 30 мм.

Помилки та описки, виявлені в процесі написання та перевірки роботи, допускається виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту рукописним способами. Робота з великою кількістю виправлених помилок (більш ніж на 10 % від загальної кількості аркушів) або оформлена недбало (м'яті листи, сторонні помарки, бруд, розводи на аркушах паперу) не допускається.

Відповідь на перше завдання контрольної роботи оформлюється на окремих скріплених аркушах паперу форматом А4, які включають:

- титульний лист;
- зміст;
- вступ (основні питання , які будуть розглянуті);
- основна частина;
- висновок (короткий підсумок роботи, висновки, узагальнення);
- список використаних джерел (оформляється за правилами).

Контрольна робота повинна бути подана у встановлені в робочому плані строки (за 1 місяць до початку сесії).

На **титульному листі** необхідно вказати:

- назву вищого навчального закладу;
- навчальну дисципліну;
- номер варіанта контрольної роботи;
- студент (прізвище , ім'я , по батькові): номер залікової книжки (студентського квитка), курс, номер групи;
- рік написання.

Оформлення списку використаних джерел

Розташування джерел у списку відбувається за такою схемою:

- 1) нормативні акти за юридичною силою;
- 2) документальні джерела (документи, судові справи, статистичні збірники, архівні матеріали судів і державних органів);

3) наукова література (монографії, журнальні статті, навчальні посібники, наукові журнали тощо). У даному розділі списку джерел та використаної літератури список складається в алфавітному порядку, залежно від першої літери прізвища автора.

Критерії оцінки контрольної роботи

При перевірці вміння студента щодо опрацювання джерел, правильного оформлення роботи враховуються у підсумковій оцінці. Позитивно сприймаються навички логічного мислення, культура письмової мови, знання оформлення наукового тексту, висловлення власної обґрунтованої позиції з того чи іншого контрольного питання.

При цьому негативними факторами є обмежене коло використаних джерел, недбале і неправильне оформленні роботи.

У разі негативної оцінки контрольна робота переробляється студентом відповідно до зауважень викладача.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

Перше завдання: Поняття та предмет конституційного права як провідної галузі права. Співвідношення термінів «конституційне право» і «державне право». **Друге завдання:** глава держави, монарх, президент, вето.

Варіант 2

Перше завдання: Метод конституційно-правового регулювання. **Друге завдання:** указ, імунітет, контрасигнатура, імпічмент.

Варіант 3

Перше завдання: Конституційно-правові норми: поняття та ознаки. Структура конституційно-правової норми. Класифікація конституційно-

правових норм та її значення. **Друге завдання:** система стримувань та противаг, законодавча влада, парламент, бікамералізм.

Варіант 4

Перше завдання: Джерела конституційного права України: поняття та система. Місце Конституції України в системі джерел галузі конституційного права. **Друге завдання:** змішана виборча система, законодавчий процес, лобізм, промудльгація.

Варіант 5

Перше завдання: Система галузі конституційного права. Поняття та види конституційно-правових інститутів. Специфіка окремих конституційно-правових інститутів. **Друге завдання:** компетенція, законодавча ініціатива, сесія парламенту, закон.

Варіант 6

Перше завдання: Конституційно-правова відповідальність. Конституційно-правова відповідальність посадових осіб та органів публічної влади. Відповідальність держави перед своїми громадянами. **Друге завдання:** постанова, заява, звернення, декларація.

Варіант 7

Перше завдання: Поняття та предмет конституції. Риси та юридичні властивості конституції. Установчий характер конституційних положень. Місце конституції в системі національного законодавства. Охорона конституції. **Друге завдання:** народний депутат України, імунітет, індемнітет, інтерпеляція.

Варіант 8

Перше завдання: Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. **Друге завдання:** комітет ВРУ, депутатська фракція, компетенція, омбудсмен.

Варіант 9

Перше завдання: Поняття конституційного ладу та закріплення його загальних засад в Конституції України. Співвідношення конституційного ладу з державним ладом. Конституційний лад - державний лад конституційної держави. Конституційні основи державного ладу. Закріплення основ суспільного ладу в Конституції України. **Друге завдання:** депутатська група, комісія ВРУ, політична партія, система стримувань і противаг.

Варіант 10

Перше завдання: Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу в Україні. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека - найвища соціальна цінність в Україні. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини – головний обов'язок Української держави. **Друге завдання:** державний апарат, орган державної влади, компетенція, народовладдя.

Варіант 11

Перше завдання: Конституційне закріплення принципу народного суверенітету. Співвідношення народного, національного, державного суверенітету. Форми здійснення влади народу. Пряма демократія. Здійснення народовладдя через органи державної влади і органи місцевого самоврядування. **Друге завдання:** народовладдя, установча влада, референдум, плебісцит.

Варіант 12

Перше завдання: Конституційна характеристика якісних рис України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави. **Друге завдання:** безпосередня демократія, вибори, виборче право, виборча система.

Варіант 13

Перше завдання: Захист конституційного ладу в Україні. Особливий порядок внесення змін до розділу Конституції України, в якому визначаються загальні засади конституційного ладу. **Друге завдання:** виборчий процес, активне виборче право, пасивне виборче право, абсентеїзм.

Варіант 14

Перше завдання: Нормативне регулювання прав і свобод людини: внутрішньодержавне та міжнародне законодавство. **Друге завдання:** виборчий блок, мажоритарна виборча система, пропорційна виборча система, змішана виборча система.

Варіант 15

Перше завдання: Громадянство України: поняття, принципи та ознаки. Набуття громадянства України. Припинення громадянства України. **Друге завдання:** прямі вибори, об'єктивне виборче право, передвиборна агітація, виборчий бюлетень.

Варіант 16

Перше завдання: Правовий статус іноземців та осіб без громадянства: поняття та правове регулювання їх перебування в Україні. **Друге завдання:** суб'єктивне виборче право, непрямі вибори, громадянство, оптація.

Варіант 17

Перше завдання: Правовий статус біженців. Порядок надання статусу біженця. **Друге завдання:** філіація, правовий статус, іноземець, апатрид.

Варіант 18

Перше завдання: Система конституційних прав і свобод людини і громадянина. Покоління прав людини. **Друге завдання:** біпатрид, біженець, безперервне проживання на території України, екстрадиція,

Варіант 19

Перше завдання: Особисті права і свободи. Економічні і соціальні права і свободи. **Друге завдання:** репатріація, свобода, обов'язок, природні права.

Варіант 20

Перше завдання: Вибори: поняття, види, їх соціальна функція. **Друге завдання:** набуті права, об'єднання громадян, політична партія, заява.

Варіант 21

Перше завдання: Виборчі комісії: система та можливі зміни у конституційно-правовому статусі. **Друге завдання:** суверенітет, демократія, соціальна держава, громадянське суспільство.

Варіант 22

Перше завдання: Поняття, види предмет та соціальна функція референдуму. **Друге завдання:** правова держава, форма правління, форма державного устрою громадянство.

Варіант 23

Перше завдання: Конституційне-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади. Поняття та риси органів державної влади.

Друге завдання: правова держава, унітарна держава, федеративна держава, автономія у складі держави.

Варіант 24

Перше завдання: Верховна Рада як єдиний орган законодавчої влади України. Види парламентів. Можливість запровадження бікамералізму в Україні. **Друге завдання:** об'єднання громадян, республіка, державний режим, суспільний лад.

Варіант 25

Перше завдання: Правовий статус народного депутата України. Види депутатського імунітету. Доцільність зменшення/збільшення обсягу імунітету народного депутата України. **Друге завдання:** державний лад, державний механізм, конституція, конституційна реформа.

Варіант 26

Перше завдання: Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження. **Друге завдання:** юридична конституція, фактична конституція, формальна конституція, матеріальна конституція.

Варіант 27

Перше завдання: Законодавчий процес в Україні. Шляхи вдосконалення законодавчого процесу в Україні. **Друге завдання:** соціальна конституція, конституційно-правова норма, метод конституційно-правового регулювання, біженець.

Варіант 28

Перше завдання: Роль Президента України в системі стримувань і противаг державної влади. **Друге завдання:** система права, галузь права, правова норма, джерело права.

Варіант 29

Перше завдання: Підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України. **Друге завдання:** конституційно-правова норма, гіпотеза, диспозиція, санкція.

Варіант 30

Перше завдання: Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження. **Друге завдання:** метод правового регулювання, принципи права, імпідмент, конституційне право.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік (іспит).

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Конституційне право України» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед іспитом тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яке включає:

- поточний контроль, що здійснюється протягом навчання студента під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (мінімальна кількість балів, що дозволяє студенту скласти залік (іспит), – 35 балів);

- модульний контроль, що проводиться після вивчення матеріалу відповідної частини дисципліни – змістового модуля, з врахуванням результатів поточного контролю;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку (іспиту), відповідно до графіку навчального процесу.

Форма підсумкового семестрового контролю: I семестр – залік, II семестр - іспит.

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Конституційне право України» проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), написання реферативних робіт, тестування тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові та практичні завдання, а також тести.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	60	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	60	100
5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	19	40	14	40
Письмове тестування при тематичному оцінюванні		Під час семінарських занять		Під час семінарських занять
Письмова контрольна робота		Під час семінарських занять		Під час семінарських занять

Модульна контрольна робота		60		60
Разом	42	100	18	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти (якщо інше не визначено викладачем), а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

11. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ІНШОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Тема №1. Конституційне право України як галузь національного права України

1. Коваленко В.Ф., Товста С.П. Конституційне право та конституційна інженерія в сучасних українських реаліях. *Імідж сучасного педагога*. 2019. №. 3 (186). С. 14-18.
2. Колодій А. М. Методологічні проблеми оновлення конституційного права України : дис. *Сучасна правова освіта: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції*, Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2018 р. Тернопіль: «Вектор». 2018. С.67-69.
3. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів. 5-е вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2018.387 с. 300 прим. ISBN 978-966-937-428-8
4. Крусян А. Р., Крусян А. Р. Гуманізація та гуманістична функція (роль) конституційного права в правовій системі України. – 2018. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10705/Krusyan%20Prav%20ta%20inst%202018%20t1-29.pdf?sequence=1>
5. Наливайко Л.Р. Принцип суверенності і незалежності держави в системі принципів державного ладу України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. №6. С. 19-25.
6. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с. ISBN 978-966-667-714-6.
7. Цоклан В. І. Теоретико-методологічні підходи до визначення джерел конституційного права України: історія та сучасність. Луганськ: Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка, 2011. Вип. 2. С. 5-15.
8. Шамрай В. Методологічні засади впливу сучасних процесів глобалізації на розвиток конституційного права. *Підприємництво, господарство і право*. Конституційне право. № 5. 2018. С.176-180.

9. Юринець Ю.Л., Загороднюк В.В. Система сучасних джерел конституційного права України. 2019. С. 156-158.
10. Юринець Ю.Л., Карпишин Р.М. Характеристика системи джерел конституційного права України. 2018. URL: <http://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/37707/1/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD.pdf>

Тема № 2. Конституційний лад України

1. Zabokrytskyu I. Поділ влади як елемент сучасного конституціоналізму: український та зарубіжний досвід у контексті моделей організації влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: юридичні науки.* 2016. №. 837. С. 122-130.
2. Агафонова Н. В. Конституційна реформа в Україні: поняття, інституційний механізм та забезпечення ефективності. Ін-т законодавства. 2017. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31467.pdf>
3. Баймуратов М. О. Місцеве самоврядування як загальний спадок людської цивілізації та феномен сучасного світового конституціоналізму. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2009. №. 4-5. С. 38-47.
4. Баштанник А. Особливості регулювання діяльності органів державної влади в умовах децентралізації. *Public Administration.* 2018. №. 1. С. 36.
5. Белов Д. М. Конституціоналізм в Україні в умовах єдиного європейського демократичного простору. *Порівняльно-аналітичне право.* 2013. №. 3. С. 92-93.
6. Белов Д. М. Парадигма українського конституціоналізму: правова сутність та зміст. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки».* 2012. №. 4. С. 32-35.
7. Белов Д. М., Бисага Ю. М. Парадигма українського конституціоналізму та конституційна реформа: питання співвідношення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2014. №. 28 (1). С.64-68.

8. Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції. *Форум права*. 2007. №. 2. С. 11-19.
9. Веніславський Ф. Конституційний лад та суспільний ідеал: до питання про базові цінності конституційного ладу України. *Право України*. 2010. №.2. С. 120-128.
- 10.Євтушенко О. Н. Принцип поділу влади та його вплив на формування демократичної моделі державної влади: зарубіжний досвід і Україна. *Наукові праці. Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Політологія*. 2009. №. 110. Вип. 97. С. 89-94.
- 11.Забарський В.В. Принцип поділу влади в українському державотворенні. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2014. №. 2. С. 29-34.
- 12.Кампо В. Правові позиції Конституційного Суду України як необхідний елемент забезпечення судово-правової реформи. *Вісник Конституційного Суду України*. 2010. №. 2. С. 112-122.
- 13.Мартинюк Р. С. Конституційна реформа в Україні: спроба критичного аналізу. *Актуальні питання реформування правової системи України: Збірник наукових статей за матеріалами IV міжнародної науково-практичної конференції*. 2007. Т. 1. С. 232-236.
- 14.Полякова Л. І. Особливості взаємодії президента України, законодавчої влади з судовою владою (1991-2004 рр.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2013. №. 35. С.220-224.
- 15.Рудик П. А. Конституційна реформа в Україні: проблеми та перспективи. 2012. URL:
<http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12602/1/Constitution.pdf>
- 16.Трачук П. А. Принцип поділу публічної влади в Україні у контексті європейської традиції права. *Форум права*. 2012. №. 1. С. 996-1000.
- 17.Фрицький Ю. Система стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади в Україні. *Юридичний вісник*. 2013. №. 4. С. 17-22.

- 18.Шатіло В. А. Президент у механізмі державної влади: деякі питання вітчизняної та зарубіжної теорії і практики. *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. №. 11. С. 12–18.
- 19.Шевчук С. Доктрина верховенства права та конституціоналізму: історична генеза і співвідношення. *Право України*. 2010. №. 3. С. 52-61.
- 20.Яценко І. Поділ влади як правова фікція (погляди польського вченого Владислава Маліняка). *Юридична Україна*. 2016. №. 5-6. С. 4-8.

Тема №3. Конституція України – головне джерело Конституційного права України

1. Бєлов Д.М. Основний закон як основа формування та реалізації політики держави. Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія «Юридичні науки». 2011. Том 24 (63). № 2. С.136-144.
2. Бєлов Д.М. Парадигма українського конституціоналізму. В.Березний: РК «Євростандарт», 2011. 400 с.
3. Бєлов Д.М. Перетворення конституції: особливості практичної реалізації. *Європейські перспективи*. 2012. № 3. Ч. 2. С. 12-16.
4. Бєлов Д.М. Прийняття та перегляд Основного закону: окремі аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2011. Випуск 16. С. 59-61.
5. Венеціанська комісія: конституційну реформу не можна проводити без громадського обговорення. Deutsche Welle. 27.10.2014.
6. Конституційне право України : навч. посібн. 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.
7. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М.В.Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] ; за заг. ред. М.В.Афанасьєвої, А. А. Єзерова ; тех. ред. Ю. Д. Батан.Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.

8. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 131.
9. Про Конституційну Асамблею: Указ Президента України від 17.05.2012 № 328/2012. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/328/2012.
10. Про ліквідацію Національної конституційної ради: Указ Президента України від 02.04.2010 № 477/2010 URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/477/2010.
11. Про Національну конституційну раду: Указ Президента України від 27.12.2007 № 1294/2007. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1294/2007.

Тема 4. Конституційно-правовий статус людини та громадянина

1. Алмаші І.М. Загальна декларація прав людини ООН як джерело конституційного права України. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. Випуск 34. Частина 1. Ужгород, 2015. С. 72 – 76.
2. Алмаші І.М. Правовий статус корінних народів: Монографія. І.М.Алмаші, М.М.Алмаші, Ю.М. Бисага. Ужгород, Вид-во УЖНУ, 2004. 104 с.
3. Алмаші І.М. Реалізація прав людини в Україні: монографія. Ужгород, Видавничий центр Закарпатського інституту ім. А.Волошина ПрАТ ВНЗ «МАУП», 2015. 226 с.
4. Данильян О. Г. Теоретико-методологічні проблеми захисту прав людини в сучасному суспільстві. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 3 (17). С. 84–90.
5. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 53. Ст. 799.
6. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Права людини в Україні. Вип. 21. К. 1998. С. 31 – 36.
7. Конвенція ООН про права інвалідів: Міжнародний документ від 13.12.2006. *Офіційний вісник України*. 2010. № 17, № 101, 2009. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.

8. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція Ов'єдо. Міжнародний документ від 04.04.1997. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_334.
9. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 131.
10. Куцин Я. М. Інститут парламентського контролю: основний чинник у сфері контролю за дотриманням основних прав і свобод людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2016. Вип. 40. Т.1. С. 45-50.
11. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. Права людини в Україні. Вип. 21. К. 1998. С. 37 – 55.
12. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р. Права людини в Україні. Вип. 21. К. 1998. С. 59 – 68.
13. Олійник А. Ю., Шморгун О. С. Конституційні культурні права і свободи особи у сфері новітніх технологій. *Юридична наука: проблеми та перспективи розвитку*. Київський національний університет технологій та дизайну, 2018. С.5-12.
14. Права людини та громадянське суспільство : навч. посібн. для студ. вищих навч. закладів / Б. В. Бабін, А. В. Ковбан. Одеса : Фенікс, 2014. 320 с.
15. Практичний посібник щодо прийнятності заяв / Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2014. URL: http://echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_UKR.pdf
16. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
17. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.
18. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2015. 208 с.

19. Швець Ю.Ю. Шляхи реалізації конституційного права особи на охорону здоров'я: порівняльно-правове дослідження: монографія. 2018. 512 с.

Тема 5. Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні

1. Алмаші І.М. Правовий статус корінних народів: Монографія. І.М.Алмаші, М.М.Алмаші, Ю.М. Бисага. Ужгород, Вид-во УжНУ, 2004. 104 с.
2. Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_004.
3. Ковальський В. Біпатриди: подвійне громадянство чи подвійне життя? Небезпеки запровадження в Україні подвійного. *Юридичний вісник України*. 2017. № 12.
4. Піскун І. І. Множинне громадянство: позитивні та негативні наслідки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 401-404.
5. Подима Я. В. Конституційно-правові принципи громадянства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Ін-т законодавства ВР України. К., 2010. 20 с.
6. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. Ст. 65.
7. Суржинський М.І. Громадянство України як конституційно-правовий інститут: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2009. 20 с.
8. Тодика Ю. М. и др. Щодо питання множинного громадянства в Україні. Підприємництво, господарство і право. Конституційне право. №5. 2018. С. 163-167.
9. Толкачова І. А. Подвійне громадянство в Україні та країнах СНД: конституційно-правовий аспект. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 60. С. 123-127.

Тема 6. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина

1. Алмаші І.М. Загальна декларація прав людини ООН як джерело конституційного права України. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. Випуск 34. Частина 1. Ужгород, 2015. С. 72 – 76.
2. Алмаші І.М. Реалізація прав людини в Україні: монографія. Ужгород, Видавничий центр Закарпатського інституту ім. А.Волошина ПрАТ ВНЗ «МАУП», 2015. 226 с.
3. Архімандрит Віктор (Бедь В.В.). Конституційно-правові основи реалізації права людини на свободу совісті та віровизнання: монографія. Ужгород, Інформаційно-видавничий центр «УУБА-КаУ», 2010. 278 с.
4. Бабій М. Свобода релігії: проблемні питання теоретичного осмислення, практичної реалізації та захисту. *Релігійна свобода. Свобода релігії та міжконфесійний діалог: глобальні виміри й локальні вияви*. К.:УВК. 2011. №16. С.6-14.
5. Белов Д.М., Бузіна О.І. Проблема реалізації конституційного права громадян на мирні збори: окремі аспекти. *Порівняльно-аналітичне право*. № 1. 2014. С. 60-63.
6. Белов Д.М., Сідак М.В. Права і свободи людини та громадянина на сучасному етапі розвитку державності та права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2008. Випуск 9. С. 207-211.
7. Биков О. Особливості взаємовідносин держави та церкви на сучасному етапі суспільного розвитку. *Науково-просвітницький правничий журнал. Вибори та демократія*. 2011. №4(30). С. 30-34.
8. Бисага Ю.М., Белов Д.М. Права людини: основні напрямки сучасного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2006. Випуск 5. С. 89-93.
9. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 року.

10. Декларація про права осіб, які належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин ООН від 18 грудня 1992 року.
11. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року.
12. Інститут конституційної скарги як засіб захисту основних прав і свобод: порівняльно-правовий аналіз: монографія/ за заг. ред. М.М. Гецько, Ю.М. Бисаги, Д.М. Белова. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2015. 228 с.
13. Конвенція про захист прав людини та основних свобод від 4 листопада 1950 року.
14. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року.
15. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року.
16. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 року.
17. Конституційне право України. Підручник. Авторський колектив. 9-е видання перероблене та доповнене. Ужгород. Гельветика. 2018. 462 с.
18. Конституційне право України. Підручник. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика». 2016. 476 с.
19. Конституційне право України: підручник / [Алмаші І. М. та ін.; уклад.: Коцкулич В. В., Джуган В. В.]; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», юрид. ф-т, каф. конституц. права та порівнял. правознавства. 8-е вид., перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 409 с.
20. Конституційне право України: Підручник / За ред. Ю. М. Тодики, В.С.Журавського. К.: ІнЮре, 2002. С. 222–241.
21. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
22. Конституція України: Науково-практичний коментар / В.Б.Авер'янов, О.В.Батанов, Ю. В. Баулін та ін.: Ред. кол. В. Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М.Грошевой та ін. Харків: Право; К.: ІнЮре, 2003. С. 186–192.

23. Лозко Г.С. Етнологія України: навч. посібник. Київ: АртЕК, 2001. 304 с.
24. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року.
25. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 року.
26. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: Монографія. К.: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 472 с.
27. Основи правознавства: у 2 частинах: підручн./ Д.М. Белов, Ю.М.Бисага, Я.І. Ленгер, Я.В. Митровка. Ужгород : Ліра, 2008. Ч.1. 212 с.; Ч. 2. 240 с.
28. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Науковий журнал «Політикус»*. Випуск 2. 2015. С. 70-73.
29. Палінчак М.М. Трансформація державно-церковних відносин у постсоціалістичному суспільстві (на прикладі країн Центральної і Східної Європи). Монографія. Ужгород: поліграф центр «Ліра», 2013. 472 с.
30. Палінчак М.М. Церковне право: навчально-методичний посібник. Ужгород, 2000. 88 с.
31. Права людини в національному та європейському контекстах: підручник / Н.І. Петрецька, Ю.М. Бисага, Д.М. Белов та ін.; за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Видавничий дім «Гельветика». Ужгород, 2018. 482 с.
32. Права людини: навч. посібн. / Ю.М. Бисага, М.М. Палінчак, Д.М.Белов, М.М. Данканич. Ужгород: Ліра, 2003. 188 с.
33. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 07 липня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27.
34. Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах України: наказ Міністерства оборони України 14.12.2016 № 685. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0010-17>

35. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
36. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року зі змінами і доповненнями від 14 жовтня 20143 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст.12.
37. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України. *Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР)*. 1991. № 25. Ст.283.
38. Про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних Силах, Національній гвардії, Державній спеціальній службі транспорту та Державній прикордонній службі: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/677-2014-%D1%80>
39. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06. 2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст.545.
40. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст.99.
41. Сергієнко Г. Конституційно-правове регулювання відносин Української держави і релігійних організацій та гарантування свободи віросповідання: до питання їх взаємозв'язку. *Право України*. 2004. № 12. С. 12–14.
42. Фаловська І.М., Бисага Ю.М., Бисага Ю.Ю., Коцкулич В.В. Конституційний принцип рівності: правозастосовчі аспекти: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 204 с.

Тема 7. Виборча система України

1. Белов Д.М. Проблеми реформування української моделі державної влади. Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки». 2012. № 2 (Частина I) . С. 57-62.

2. Європейська хартія місцевого самоврядування. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Марцеляк О. В. Принципи виборів Народних депутатів України (загальнотеоретична характеристика). 2018. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/3064/1/4.%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%86%D0%B5%D0%BB%D1%8F%D0%BA%20%D0%9E.%20%D0%92.pdf>
5. Натуркач Р.П., Бисага Ю.М., Белов Д.М. Виборче право в правовій системі України: Монографія. Ужгород: ТІМРАНИ, 2015. 140 с.
6. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 року № 4061-VI . Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
7. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. № 474-XIV. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14>
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
9. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 р. №595-VIII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
10. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року № 1932-IV. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>

Тема 8. Конституційно-правове регулювання референдуму в Україні

1. Белов Д.М. Проблеми реформування української моделі державної влади.

Вісник Запорізького національного університету. Серія: «Юридичні науки».
2012. № 2 (Частина I) . С. 57-62.

2. Виборчий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*.
2020. № 7, № 8, № 9. Ст.48.

3. Європейська хартія місцевого самоврядування. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

4. Конституційне право України: підручник І.М. Алмаші, М.М. Алмаші та ін.; вид. 9 перероб. і допов. Ужгород, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 462 с.

5. Конституційне право України: підручник. Авторський колектив. К-65.; вид. 8-е перероб. і допов. Ужгород, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 410 с.

6. Конституційне право України: підручник/ За ред. О.Ф. Фрицького. Київ. Юрінком Інтер. 2002. 536 с.

7. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Натуркач Р.П., Бисага Ю.М., Белов Д.М. Виборче право в правовій системі України: Монографія. Ужгород: ТІМΠΑНИ, 2015. 140 с.

9. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 3 листопада 2013 року. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5475-17> (визнано неконституційним згідно з рішенням Конституційного Суду від 26.04.2018).

10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

11. Рішення Конституційного Суду України у справі N 1-5/2005 від 5 жовтня 2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-05#Text>

Тема 9. Верховна Рада України

1. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Л.К. Байрачна, І.І. Дахова та ін. Харків: Право, 2015. 328 с.
2. Конституційні аспекти розподілу повноважень у системі вищих органів державної влади України. К.: НІСД, 2015. 27 с.
3. Куцин Я. М. Парламентський контроль – основний чинник ефективності принципу «стримувань і противаг». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. Вип. 46. Т.1. С. 36-41.
4. Куцин Я. М. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: дис. канд. юр. наук : 12.00.02. Ужгород, 2018. 261 с.
5. Куцин Я. М. Шляхи вдосконалення нормативно-правового закріплення прав опозиції у сфері здійснення парламентського контролю в Україні: порівняльно-правове дослідження. *Visegrad journal on human rights*. 2018. № 3/1. С. 103-108.
6. Куцин Я. М. Якість законотворчого процесу в Україні як основний чинник ефективності парламентського контролю. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 54-58. URL: http://www.pap.in.ua/6_2016/16.pdf
7. Про комітети Верховної Ради України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 19.
8. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14-15, № 16-17. С.133.
9. Про статус народного депутата України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. №7.
10. Пустовіт Ж. М. Основні напрями діяльності Верховної Ради України – парламенту України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. №6. С. 27-33.
11. Сурай І.Г. Сутнісні ознаки сучасного парламентаризму. *Актуальні проблеми державного управління*. 2016. № 1(49). С. 1-5.
12. Юринець Ю. Л., Іванчук Г. М. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України: матеріали міжнародної науково-практичної

конференції 17-25 листопада 2018 року. 2018. С.31-34.

Тема 10. Конституційно-правовий статус народного депутата України

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Куцин Я. М. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження. : дис. канд. юр. наук: 12.00.02. Ужгород, 2018. 261с.
3. Куцин Я. М. Якість законотворчого процесу в Україні як основний чинник ефективності парламентського контролю. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 54-58.
4. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
5. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04 квітня 1995 р. № 116/95-ВР. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%D0%B2%D1%80>
6. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
7. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12/page>
8. Словська І.Є. Конституційно-правовий статус парламенту – Верховної Ради України. К.: Юрінком Інтер, 2013.

Тема 11. Конституційно-правовий статус Президента України

1. Белов Д.М. Інститут імпічменту президента в країнах СНД (порівняльно-правовий аналіз). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*.

Серія Право. Випуск 3. Ужгород: «Ліра», 2004. С. 46-49.

2. Белов Д.М. Конституційно-правове регулювання виборів глави держави в країнах СНД (порівняльний аналіз). *Життя і право: Львівський правничий часопис*. 2004. № 6 (6). С. 19-24.

3. Белов Д.М. Обрання Президента України Верховною Радою України: можливість та доцільність. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 25. К: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2004. С.162-166.

4. Белов Д.М. Реформування державної влади в Україні: аналіз положень Основного закону України. *Форум права*. 2012. № 1. С. 82-87.

5. Белов Д.М. Роль глави держави в механізмі здійснення державної влади. *Юридична Україна*. 2005. № 5(29). С. 11-15.

6. Белов Д.М. Тимчасове виконання повноважень президента (за законодавством України і Французької Республіки). *Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. Правознавство*. 2004. Випуск № 253. С. 48-50.

7. Белов Д.М. Тимчасове заміщення повноважень президента: досвід зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Право»*. Випуск 4. Ужгород: «Ліра». 2005. С. 67 – 71.

8. Декларація про державний суверенітет України, прийнята Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. № 55-XII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

9. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

10. Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР: Закон України від 05 липня 1991 р. № 1293-XII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1293-12>

11. Про Президента Української РСР: Закон України від 05 липня 1991 р. №

1295-XII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1295-12>

Тема 12. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади

1. Гошовський В.С. Удосконалення діяльності Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2013. № 26. С.249-255.
2. Дуда А.В. Удосконалення функцій і структури Кабінету Міністрів України в період адміністративної реформи: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. наук з державного управління: 25.00.01 «теорія та історія державного управління». Київ. 2001. 18 с.
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 р. № 586-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
6. Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим: Закон України від 16 червня 2011 р. № 3530-VI. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3530-17>
7. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
8. Самара С.Г. Взаємодія Кабінету Міністрів України з місцевими державними адміністраціями: організаційно-правові засади: автореф. на здобуття наукового ступеня канд. наук з державного управління: 25.00.02. «механізми державного управління». Київ. 2017. 22 с.
9. Совгиря О.В. Структура конституційно-правового статусу Кабінету

Міністрів України: теоретико-методологічні аспекти. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2012. № 4(12). С.105-115.

Тема 13. Конституційно-правові основи здійснення правосуддя в Україні

1. Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct, Judicial Integrity Group. 2014. URL: <http://www.judicialintegritygroup.org/index.php/jig-resources/jig-documents>.
2. Бакаянова Н.М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10. Одеса, 2017. 487 с.
3. Бангалорські принципи поведінки суддів. 2006. URL: http://crimcor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jsessionid=FDBFB35CEA772BBA6DDE038AA3B87E38?art_id=48076&cat_id=46352.
4. Вегеле І. Адвокатська монополія: європейський досвід. Судова реформа: стан та напрями розвитку: матеріали IV Міжнародного судово-правового форуму (м. Київ, 17-18 березня 2016 р.). К.: Юридична практика, 2016. С. 55-61.
5. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2016. 490 с.
6. Городовенко В. В. Проблеми становлення незалежної судової влади в Україні : монографія. Київ. Фенікс, 2007. 224 с.
7. Гриценко І.С. , Погорецький М.А. Право на справедливий суд. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Вип. 91. 2012. С. 4-7.
8. Европейская хартия о законе "О статусе судей". 1998. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_236.
9. Заборовський В.В. Адвокатура – це правозахисна чи правоохоронна інституція? Rozwój regulacji prawnej w Europie Wschodniej: doświadczenia Polski i Ukrainy: Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna (Sandomierz (Polska), 27–28 styczeń 2017.). Sandomierz: Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu, 2017. С. 18.

10. Заборовський В.В. Адвокатура як невід'ємний інститут громадянського суспільства на сучасному етапі становлення правової держави в Україні. *Конституційно-правові академічні студії*. 2016. № 2. С. 49-58.
11. Заборовський В.В. До питання про дефініцію поняття «адвокат». *Проблеми законності*. 2016. № 132. С. 75-82.
12. Заборовський В.В. Конституційно-правове регулювання статусу адвокатури в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 421. URL: http://pap.in.ua/4_2015/127.pdf
13. Заборовський В.В. Місце і роль адвокатури у механізмі здійснення правосуддя в Україні. *Конституційно-правові академічні студії*. 2017. № 2. С. 51-60.
14. Заборовський В.В. Незалежний правовий статус адвоката. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 266-268.
15. Заборовський В.В. Плюралізм у розумінні поняття «адвокатура» та його співвідношення із поняттям «адвокат». *Проблеми законності*. 2016. № 135. С. 234-244.
16. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
17. Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань). 1999. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_j63.
18. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система : монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
19. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рим, 1950. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
20. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
21. Коцкулич В. В. Місце судової гілки влади в конституційному механізмі розподілу. *Конституційно-правові академічні студії*. 2016. №2. С. 66–68.

22. Коцкулич В.В. Дискреційне право судді чи його моральний обов'язок? Матеріали 72-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу юридичного факультету (26 лютого 2018 року, м. Ужгород). Ужгородський національний університет; за заг. ред. С.Б. Булеци, Я.В. Лазура. 2018. С.31-33.
23. Коцкулич В.В. До питання про незалежність суддів: національний та міжнародний аспект. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: матеріали Міжнародної наукової конференції (м.Чернівці, 26-27 жовтня 2017 року). 2017. С. 21-23.
24. Коцкулич В.В. Категорія справедливості в контексті загально етичних стандартів правової поведінки суддів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2017. № 30.Том 1. С.44-45.
25. Коцкулич В.В. Місце і роль конституційної герменевтики у правозастосовчій діяльності суду. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 22 – 23 квіт. 2016 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2016. С.102-104.
26. Коцкулич В.В. Онтологічні аспекти дослідження суддівського розсуду: *Закарпатські правові читання*: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Том 1), м. Ужгород, 20-22 квітня 2017 року/ ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород. 2017. С. 539-543.
27. Коцкулич В.В. Принцип незалежності судової гілки влади як фактор впливу на правосвідомість судді. *Юридичні науки та їх роль у формуванні правової культури сучасної людини*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 22–23 травня 2015 року). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2015. С. 49-51.
28. Коцкулич В.В. Роль незалежності судової влади у механізмі стримувань і противаг. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №6. С.390-391. URL: http://www.pap.in.ua/6_2017/117.pdf

29. Коцкулич В.В. Суддівський розсуд та судова практика: корелятивний аналіз. *Закарпатські правові читання: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (19-21 квітня 2018 року, м. Ужгород). Том 2.* 2018. С.337-341.
30. Коцкулич В.В. Трансформація суддівської правосвідомості: загальні положення концепції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія. Право.* №48. Том 2. 2018. С.157-158.
31. Коцкулич В.В., Белов Д.М. Генеза наукової думки про особливості та структуру правосвідомості судді в національній юриспруденції. *Судова реформа в Україні: реалії та перспективи: матеріали науково-практичної конференції.* м. Київ, 18 листопада 2016 року: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. С.116-127.
32. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. 1966. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
33. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя. Монреаль. 1983. URL: <http://www.judges.org.ua/d5.htm>.
34. Нор В. Адвокат як єдиний суб'єкт надання правничої допомоги у судовому провадженні: міжнародний досвід та вітчизняні законодавчі новели. *Право України.* 2016. № 12. С. 9-18.
35. Основні принципи незалежності судових органів схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_201
36. Пекінські тези щодо принципів незалежності суддів юридичної асоціації країн азійського та тихоокеанського регіону (LAWASIA). 1995. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_j78.
37. План дій Ради Європи щодо посилення незалежності та неупередженості судової влади. Страсбург: Рада Європи, 2016. 34 с.
38. Пояснювальна записка до Європейської хартії про статус суддів. 1998. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a46.

39. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 9 червня 2017 року. URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskojiEtiki2017.pdf>
40. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 17.
41. Про судоустрій і статус суддів: Закон України у ред. від 05.08.2018. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. №31, Ст.545.
42. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки. 2010. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a38.
43. Смородинський В. С. Судова влада в Україні (загальнотеоретичні проблеми): дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень». – Харків : Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого, 2001. 170 с.
44. Справа «Білуха проти України». Заява №33949/02. Страсбург, 2006. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_272

Тема 14. Територіальний устрій України

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Гречко О. Територіальний устрій України як конституційно-правовий інститут: сутність, структура і зміст. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 17-23.
3. Грицак В. Конституційно-правові поняття «державний устрій» та «територіальний устрій» і застосування їх в юридичній науці. *Віче*. 2010. № 7. С.8-10.
4. Литвин В. М. Адміністративно-територіальний устрій України: ретроспективне бачення і перспективи реформування. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 8. С. 58-70.
5. Новик В.П. Адміністративно-територіальний устрій: організаційно-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: 12.00.07.

«адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ. 2008. 20 с.

6. Про Конституцію Автономної Республіки Крим: Закон України від 4 квітня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 14.

7. Семяновський В. М. Система територіальної статистики та адміністративно-територіальний устрій. Європейський досвід для України. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2014. № 4. С. 39-53.

8. Стогова О.В. Адміністративно-територіальний устрій в Україні: основні етапи становлення та їхні характеристики. *Сучасне суспільство*. 2019. Вип. 1. С.221-232.

9. Удовиченко В. П. Адміністративно-територіальний устрій: порядок денний. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління*. 2014. Вип. 1. С. 63-68.

Тема № 15. Місцеве самоврядування

1. Бенько І. Д., Скочинський В. І. Сучасний стан і особливості діяльності органів місцевого самоврядування та їх вплив на організацію обліку : дис.Тернопіль: ТНЕУ, 2018. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/33069/1/69.PDF>

2. Бисага Ю.М., Рогач О.Я., Бачинська А.В. Муніципальне право України. Ужгород: Ліра, 2004. 208 с.

3. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування (Місцеве та регіональне самоврядування в Україні. Вип.. 1-2/6-7). К., 1994. С.67.

4. Європейська Хартія місцевого самоврядування. С.71.

5. Карпа М., Кіцак Т. Компетенція посадових осіб місцевого самоврядування: особливості визначення. *Public Administration*. 2018. №. 1. С. 36.

6. Майборода О. В. Соціальне партнерство між органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями як можливість і здатність самоорганізації громадян : дис. Сумський державний університет. 2018. С.268.

7. Про місцеве самоврядування України: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1997. № 24. Ст.170.
8. Про місцеві вибори: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 37-38. Ст.366.
9. Про органи самоорганізації населення: закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001, № 48, ст. 254.
10. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 40. Ст.290.
11. Шаповалова І. Правовий статус органів місцевого самоврядування у сфері дотримання прав людини. *Public Administration*. 2018. №. 2. С. 37.

Тема № 16. Конституційний Суд України

1. Берестова І. Конституційний Суд України в системі юрисдикційних органів: загальні положення. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №9. С. 154–159.
2. Бисага Ю.М. Право на судовий захист: конституційно-правовий аспект: монографія. Ужгород : Гельветика, 2015. 207 с.
3. Веніславський Ф.В. Хто посягає на конституційний лад України? Українська правда. URL: <http://www.pravda.com.ua/columns/2014/01/29/7011714>
4. Гецько М. М. Конституційна скарга як інструмент реалізації природного права людини і громадянина в Україні на судовий захист основних прав і свобод. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2014. Випуск 7. С. 73-77.
5. Гецько М. М. та ін. Інститут конституційної скарги як засіб захисту основних прав і свобод: порівняльно-правовий аналіз; за заг. ред. Гецько М. М., Бисаги Ю. М., Белова Д. М.; Міністерство освіти і науки України; ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т». Ужгород: «Гельветика», 2015. 228 с.
6. Горячов Д.О. Поняття захисту конституції та її основні елементи. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 5. С. 61-64.

7. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136- V III// Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376.
8. Закон України “Про Конституційний суд України” від 16 жовтня 1996 року № 422/96. Відомості Верховної ради України. 1996. № 49. Ст. 272.
9. Кириченко Ю. Новий Закон про Конституційний Суд України: недоліки та здобутки. Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти. 2017. № 7. С. 56–57.
10. Колодій А. Принципи статусу та діяльності Конституційного Суду України. Вісник Конституційного Суду України. 2011. № 4-5. С. 98-103.
11. Конституційний Суд у системі органів державної влади: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали міжнар.конф., м.Київ, 16 травня 2008 р. Конституційний Суд України : упоряд.: К.О.Пігнаста. К.: Ін Юре, 2008. 568 с.
12. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. Голос України. 1996.
13. Литвинов О. М. Межі конституційного контролю у провадженнях за конституційними поданнями та конституційними скаргами: теоретичні аспекти. Теорія і практика правознавства. 2018. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2018_1_4.
14. Литвинов О. М., Валерійович Б. В. Інституційний механізм забезпечення конституційної скарги в Україні: концептуальні проблеми. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. 2018. С. 34.
15. Мартинюк Р. Конституційний Суд України в системі стримувань і противаг. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2008. Випуск 39. С.186-192.
16. Марцеляк О. Правова природа актів Конституційного Суду України та їх роль у розвитку науки конституційного права. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. №4. С. 118–121.

17. Регламент Конституційного Суду України: ств. на спеціальному пленарному засіданні Конституційного Суду України постановою Конституційного Суду України від 22.02.2018 р. № 1–пс/2018. Конституційний Суд України. URL: <https://goo.gl/3ZAaeZ>.
18. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України“ від 8 грудня 2004 року № 2222–IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України). Офіційний вісник України. 2010. № 72/1 (01.10.2010), ст. 2597.
19. Савчин М. В. Конституційний суд України як гарант конституційного ладу: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. К. , 2003. 218 с.
20. Селіванов А. О. Верховенство права в Конституційному правосудді: аналіз конституційної юрисдикції. К.; Х.: Акад. прав, наук України, 2006. 400 с.
21. Сліденко І.Д. Феноменологія конституційного контролю. Генеза, природа і позиціонування в контексті аксіологічних, епістемологічних, праксіологічних, синергетичних аспектів: Монографія. К.: Істина, 2010. 624 с.
22. Судоустрій України: підручник / за заг.ред. М.А. Погорецького, О.Г. Яновської. - К.: КНУ. 2015.

Інтернет-сторінки

1. www.president.gov.ua. – Офіційна сторінка Президента України
2. www.rada.gov.ua – Офіційна сторінка Верховної Ради України
3. www.kmu.gov.ua - Офіційна сторінка Кабінету Міністрів України
4. www.rainbow.gov.ua - Офіційна сторінка Ради національної безпеки та оборони України
5. www.ombudsman.kiev.ua – Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

6. www.cvk.gov.ua - Офіційна сторінка Центральної виборчої комісії України
7. <http://vkksu.gov.ua/> - Офіційна сторінка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України
8. <http://nsj.gov.ua/> - Офіційна сторінка Національної школи суддів України
9. <http://www.nau.kiev.ua/> - правові системи НаУ
10. <http://www.liga.net> – «Ліга»
11. <http://www.razumkov.org.ua> - Центр Разумкова
12. <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.